

Suvestinė redakcija nuo 2014-01-01 iki 2014-12-31

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [63-3164](#), i. k. 1121010ISTA0XI-2023

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS
Į S T A T Y M A S**

2012 m. gegužės 22 d. Nr. XI-2023
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos organizavimo, administravimo, reguliavimo, priežiūros ir kontrolės teisinius pagrindus, taip pat reglamentuoja centralizuotos prekybos biokuru, prekybos gamtinėmis dujomis ir pagalbiniais apsaugos nuo energijos kainų svyravimo instrumentais visuomeninius santykius.

2. Šis įstatymas taikomas prekybai energijos ištekliais tiek, kiek to nereglamentuoja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymas (toliau – Elektros energetikos įstatymas), Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas (toliau – Gamtinių dujų įstatymas), Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas (toliau – Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas) ir (ar) kiti įstatymai, nustatantys specialiuosius reikalavimus prekybai energija ar energijos ištekliais.

3. Energetikos įmonėms įsigyjant energijos išteklius elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose reglamentuojamam energijos išteklių, skirtų elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, įsigijimo energijos išteklių biržoje būdui turi būti teikiama pirmenybė prieš kitus teisės aktuose numatytus energijos išteklių įsigijimo būdus. Kiti teisės aktuose numatyti energijos išteklių įsigijimo būdai taikytini tada, kai tais būdais įsigyti energijos išteklių, skirtų elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, yra ekonomiškai naudingiau arba dėl objektyvių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo atitinkamos biokuro rūšies kiekio ar jo dalies, arba įstatymai nustato energetikos įmonėms privalomus vykdyti reikalavimus dėl energijos išteklių įsigijimo šaltinio ir (ar) būdo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Energijos išteklių birža** – centralizuota prekybos energijos ištekliais sistema, kurioje centralizuotai prekiaujama biokuru, gamtinėmis dujomis ir pagalbiniais apsaugos nuo energijos kainų svyravimo instrumentais.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

2. **Energijos išteklių biržos dalyvis** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka prekiaujantis energijos išteklių biržoje.

3. **Energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistema** – prekybos energijos išteklių biržoje duomenų valdymo sistema, prieinama energijos išteklių biržos dalyviams Energijos išteklių biržos reglamente ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemos naudotojo sutartyje nustatyta tvarka.

4. **Energijos išteklių biržos operatoriaus informacinė sistema** – viešas energijos išteklių biržos informacijos portalas, kuriame teikiama informacija yra prieinama visiems suinteresuotiems asmenims ir visuomenei.

5. **Energijos išteklių biržos operatorius** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka organizuojantis prekybą energijos ištekliais, administruojantis energijos išteklių biržą ir turintis Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos išduotą energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją.

6. **Energijos išteklių rinka** – asmenų, išgaunančių, gaminančių, paruošiančių, transportuojančių, persiunčiančių, tiekiančių energijos išteklius ir (ar) prekiaujančių energijos ištekliais, santykių visuma.

7. **Energijos išteklių rinkos dalyvis** – energetikos įmonė, perkanti ir (ar) parduodanti energijos išteklius, ar kitas asmuo, disponuojantis energijos ištekliais ar siekiantis jų įsigyti.

8. **Pagalbinis apsaugos nuo energijos kainų svyravimo instrumentas** (toliau – **pagalbinis instrumentas**) – priemonė, skirta užtikrinti elektros energijos ir gamtinių dujų rinkos dalyvių apsaugą nuo galimų elektros energijos ar gamtinių dujų kainų svyravimų biržose (ateities, pasirinkimo, išankstinis, apsikeitimo sandoris ar kita priemonė).

9. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme (toliau – Energetikos įstatymas), Elektros energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Atsinaujančių išteklių energetikos įstatyme.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

3 straipsnis. Pagrindiniai šio įstatymo tikslai

Pagrindiniai šio įstatymo tikslai:

1) nustatyti energijos išteklių biržos organizavimo, administravimo ir reguliavimo teisinius pagrindus;

2) sudaryti galimybes energijos išteklių rinkos dalyviams efektyviai konkuruoti energijos išteklių rinkoje ir naudotis skaidria, aiškiai sureguliuota ir nediskriminaciniais pagrindais veikiančia centralizuota prekybos energijos ištekliais sistema;

3) sudaryti sąlygas formuoti skirtingų rūšių biokuro rinkai, mažinti biokuro gamybos ir prekybos koncentraciją ir užtikrinti skaidrią biokuro kainodarą;

4) sudaryti sąlygas energijos išteklių rinkos dalyviams efektyviai prekiauti biokuru ir sukurti centralizuotą elektroninę prekybos sistemą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

5) užtikrinti gamtinių dujų tiekimo ir prekybos diferencijavimą – sudaryti teises sąlygas efektyviai prekiauti gamtinėmis dujomis;

6) sudaryti prekybos pagalbiniais instrumentais ir jos tolesnės plėtros teises sąlygas;

7) užtikrinti darnią, skaidrią ir integralią efektyvia konkurenciją ir nediskriminavimu pagrįstos energijos išteklių rinkos plėtrą.

ANTRASIS SKIRSNIS

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS VALSTYBINIS VALDYMAS IR REGULIAVIMAS

4 straipsnis. Energijos išteklių rinkos reguliavimo tikslai

1. Energijos išteklių rinka reguliuojama vadovaujantis Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje nustatytais tikslais ir uždaviniais, siekiant valstybės energetinės sistemos nepriklausomumo, energijos išteklių rinkos liberalizavimo ir integracijos į Europos Sąjungos valstybių narių regionines energijos ir energijos išteklių rinkas.

2. Energijos išteklių rinka reguliuojama vadovaujantis atskirų energetikos sektorių reguliavimo tikslais, siekiant sudaryti efektyvios, skaidrios ir konkurencingos prekybos energija ir energijos ištekliais, tarp jų – centralizuotos prekybos biokuru, gamtinėmis dujomis ir pagalbiniais instrumentais, teises sąlygas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

5 straipsnis. Energijos išteklių rinkos valstybinio valdymo ir reguliavimo institucijos

Energijos išteklių rinkos valstybinį valdymą ir reguliavimą pagal kompetenciją atlieka:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
- 2) Lietuvos Respublikos energetikos ministerija;
- 3) Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija.

6 straipsnis. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kompetencija

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė):

- 1) tvirtina Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisykles;
- 2) priima sprendimus dėl pradinio energijos išteklių rinkos plėtros etapo, kaip nurodyta šio įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje, pabaigos ir prekybos pagalbiniais instrumentais priskyrimo finansinių priemonių rinkų reguliavimo sričiai;
- 3) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

7 straipsnis. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija):

- 1) tvirtina Centralizuotos prekybos biokuru taisykles;
- 2) tvirtina Prekybos pagalbiniais apsaugos nuo energijos kainų svyravimo instrumentais taisykles;

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

- 3) teikia Vyriausybei pasiūlymą dėl pradinio energijos išteklių rinkos plėtros etapo, kaip nurodyta šio įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje, pabaigos ir prekybos pagalbiniais instrumentais priskyrimo finansinių priemonių rinkų reguliavimo sričiai;

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

- 4) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

8 straipsnis. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos kompetencija

1. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija):

- 1) išduoda energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją, taip pat sustabdo licencijos galiojimą, panaikina licencijos galiojimo sustabdymą, panaikina licencijos galiojimą, keičia, tikslina licenciją ir išduoda licencijos dublikatą;
- 2) rengia ir tvirtina Energijos išteklių rinkos priežiūros taisykles, vadovaudamasi šio įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių energetikos veiklą, nustatytais reikalavimais;
- 3) pagal kompetenciją atlieka energijos išteklių rinkos tyrimus, vykdo prekybos energijos išteklių biržoje ir energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos priežiūrą;
- 4) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina prekybos energijos išteklių rinkoje prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones, taikomas energijos išteklių biržos dalyviams;
- 5) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu tvirtina Energijos išteklių biržos reglamentą;
- 6) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina energijos išteklių biržos operatoriaus tvirtinamas jo veiklos ketvirčio ir metinės ataskaitos, taip pat energijos išteklių biržos ataskaitos formas, teikia pasiūlymus ir nurodymus dėl ataskaitose nurodytų duomenų patikslinimo ar papildomų duomenų pateikimo;
- 7) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina jo nustatomus įkainius už

energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamas paslaugas energijos išteklių biržos dalyviams;

8) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Atlikdama jai priskirtas funkcijas, Komisija pagal kompetenciją bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų priežiūros institucija ir Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba).

TREČIASIS SKIRSNIS

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS ORGANIZAVIMAS. ENERGIJOS IŠTEKLIŲ BIRŽA

9 straipsnis. Energijos išteklių rinkos organizavimas

1. Energijos išteklių rinkos dalyviai prekiauja energijos ištekliais šiame įstatyme ir šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytuose įstatymuose nustatyta tvarka.

2. Šiame įstatyme nustatyti reikalavimai taikomi centralizuotai prekybai biokuru, gamtinėmis dujomis ir pagalbinais instrumentais.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

3. Energijos išteklių rinkos dalyviai, prekiaujantys energijos ištekliais šiame įstatyme nustatyta tvarka, laikosi šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme (toliau – Konkurencijos įstatymas) nustatytų reikalavimų ūkinei veiklai.

4. Energijos išteklių rinkos dalyviams draudžiama naudotis viešai neatskleista prekybos energijos ištekliais informacija ir užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu energijos išteklių rinka. Prekybos naudojantis viešai neatskleista informacija ir manipuliavimo rinka draudimas užtikrinamas vadovaujantis 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL 2011 L 326, p. 1) nustatytais reikalavimais ir tvarka.

5. Komisija vykdo energijos išteklių rinkos priežiūrą ir stebėseną bei skelbia energijos išteklių rinkos stebėsenos ataskaitas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. Energijos išteklių rinkos priežiūros taisykles rengia ir tvirtina Komisija.

6. Konkurencijos priežiūrą energijos išteklių rinkoje pagal Konkurencijos įstatymą vykdo Konkurencijos taryba.

10 straipsnis. Energijos išteklių birža

1. Energijos išteklių biržos operatorius šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka administruoja energijos išteklių biržą ir organizuoja centralizuotą prekybą biokuru, gamtinėmis dujomis ir pagalbinais instrumentais energijos išteklių biržoje.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

2. Energijos išteklių biržos operatorius vykdo nuolatinę prekybos energijos išteklių biržoje priežiūrą ir stebėseną. Energijos išteklių biržos reglamente nustatyta tvarka. Atlikdamas jam pavestas funkcijas, energijos išteklių biržos operatorius prižiūri, kad energijos išteklių biržoje nebūtų registruojami apsimestiniai sandoriai. Jeigu energijos išteklių biržos operatorius nustato, kad energijos išteklių biržos dalyvių pateikti prekybos pasiūlymai gali būti laikomi apsimestiniais, ir pateikia Komisijai tai pagrindžiančius įrodymus, tokie sandoriai Komisijos sprendimu nėra įtraukiami į energijos išteklių biržoje nusistovėjusių kainų skaičiavimus tol, kol teisės aktų nustatyta tvarka nebus atliktas energijos išteklių rinkos tyrimas ir priimtas Komisijos sprendimas dėl tokio tyrimo išvadų.

3. Apsimestiniais pasiūlymais, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje, laikomi tokie energijos išteklių biržoje pateikti pasiūlymai pirkti ar parduoti energijos išteklius, kai energijos išteklių biržos dalyviai siekia ne įsigyti ar realizuoti energijos išteklius, o prisidengę

tokiais pasiūlymais siekia daryti tikslingą įtaką energijos išteklių rinkos kainos pokyčiams (kainos didėjimui ar mažėjimui).

4. Energijos išteklių biržos operatorius ne vėliau kaip iki kiekvienų metų kovo 1 dienos parengia ir, suderinęs su Komisija, Energetikos ministerijai pateikia energijos išteklių biržos ataskaitą. Energijos išteklių biržos ataskaitoje atskirai įvertinamos kiekviena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų prekybos rūšių. Energijos išteklių biržos ataskaita teikiama energijos išteklių biržos operatoriaus parengta ir su Komisija suderinta forma.

5. Energetikos ministerija, šio straipsnio 4 dalyje nurodytos ataskaitos pagrindu įvertinusi prekybos pagalbiniais instrumentais teises ir organizacines sąlygas, parengia ir, suderinusi su Komisija ir Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų priežiūros institucija, Vyriausybei teikia pasiūlymą dėl pradinio energijos išteklių rinkos plėtros etapo pabaigos ir prekybos pagalbiniais instrumentais priskyrimo finansinių priemonių rinkų reguliavimo sričiai Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme (toliau – Finansinių priemonių rinkų įstatymas) nustatyta tvarka. Pradiniu energijos išteklių rinkos plėtros etapu laikomas laikotarpis nuo prekybos pagalbiniais instrumentais energijos išteklių rinkoje pradžios iki konkurencingos pagalbinių instrumentų rinkos išsivystymo, kuri patvirtina Energetikos ministerija, Komisija ir Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų priežiūros institucija. Kai Vyriausybė priima atitinkamą sprendimą, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija teisės aktų nustatyta tvarka parengia ir teikia derinti prekybos pagalbiniais instrumentais organizavimo tvarką ir (ar) finansinių priemonių rinkų veikimą reglamentuojančius teisės aktus ar jų pakeitimus.

11 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimas

1. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklą turi teisę vykdyti asmuo, turintis šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis Komisijos išduotą energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją.

2. Asmuo, ketinantis vykdyti energijos išteklių biržos operatoriaus veiklą, pateikia Komisijai jos nustatytos formos prašymą ir dokumentus, įrodančius asmens atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Licencija išduodama šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

3. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama asmeniui, turinčiam pakankamus technologinius, finansinius ir vadybinius pajėgumus, leidžiančius tinkamai vykdyti licencijuojamos veiklos sąlygas. Asmens, norinčio gauti licenciją, technologinių, finansinių ir vadybinių pajėgumų įvertinimo tvarką nustato ir šiuos pajėgumus vertina Komisija, atsižvelgdama į šiuos kriterijus:

1) asmuo privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti technines priemones ir programinę įrangą, kurių reikia energijos išteklių biržai organizuoti ir kitai licencijuojamai veiklai vykdyti; reikalavimus energijos išteklių biržos operatoriaus valdomoms techninėms priemonėms ir programinei įrangai nustato Komisija;

2) asmuo privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti ryšio priemones, kurių reikia pranešimams iš energijos išteklių biržos dalyvių gauti ir jiems siųsti; reikalavimus energijos išteklių biržos operatoriaus valdomoms ryšio priemonėms nustato Komisija;

3) asmens finansinį pajėgumą, įvertinamą pagal jo dvejų paskutinių ataskaitinių metų finansinių ataskaitų (balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos, aiškinamojo rašto ir audito išvados, jeigu auditas buvo atliktas) duomenis, kai asmuo vykdė ūkinę komercinę veiklą, arba planuojamos veiklos prognozuojamus finansinius duomenis, kai asmuo nevykdė ūkinės komercinės veiklos, kurie vertinami pagal Komisijos nustatytus finansinio pajėgumo rodiklius;

4) asmuo privalo turėti darbuotojų licencijuojamai veiklai vykdyti ir ataskaitoms rengti, atskirai licencijuojamos veiklos apskaitai tvarkyti, energijos išteklių biržos dalyviams informuoti ir konsultuoti, skundams dėl licencijuojamos veiklos sąlygų nagrinėti.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama valstybės tiesiogiai ar

netiesiogiai, per kitus asmenis, kontroliuojamam asmeniui, atitinkančiam šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Kontrolė suprantama taip, kaip nurodyta Konkurencijos įstatyme.

5. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama 7 metų laikotarpiui. Energijos išteklių biržos operatorius ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki licencijos galiojimo laikotarpio pabaigos teikia Komisijai prašymą pratęsti licencijos galiojimą arba pranešimą apie veiklos nutraukimą šio įstatymo 14 straipsnyje nustatyta tvarka. Kartu su prašymu pratęsti licencijos galiojimą energijos išteklių biržos operatorius pateikia Komisijai dokumentus, įrodančius jo atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Licencijos galiojimo pratęsimui *mutatis mutandis* taikomi licencijos išdavimo reikalavimai, nustatyti šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse. Licencija kiekvieną kartą gali būti pratęsta ne ilgesniam kaip 7 metų laikotarpiui. Licencijos galiojimo pratęsimų skaičius neribojamas.

6. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijoje nurodoma veiklos teritorija – Lietuvos Respublika. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimo laikotarpiu energijos išteklių biržos operatoriumi suteikiamos išimtinės teisės ir pareigos vykdyti licencijoje nurodytą veiklą.

7. Šio straipsnio 6 dalyje nustatytas reikalavimas neriboja asmenų teisės kurti kitas prekybos įvairiais energijos ištekliais sistemas, organizuoti aukcionus ar prekiauti energijos ištekliais kitais teisės aktuose numatytais būdais.

8. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimą pratęsia, sustabdo, panaikina licencijos galiojimo sustabdymą, panaikina licencijos galiojimą, taip pat keičia, tikslina licenciją ir licencijos dublikatą išduoda Komisija šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

9. Energijos išteklių biržos operatorius ir (ar) jo dalyviai privalo užtikrinti šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų tinkamą įgyvendinimą tiek energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimo metu, tiek per visą energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos laikotarpį.

12 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus valdymas

1. Energijos išteklių biržos operatorius, kurį valstybė kontroliuoja netiesiogiai, privalo atitikti valdymo diferencijavimo principus – viena energetikos įmonė ar kelios tame pačiame energetikos sektoriuje veikiančios įmonės negali turėti daugiau kaip 3/4 balsų, suteikiančių teisę priimti sprendimus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus valdymo ir veiklos įstatymų nustatyta tvarka.

2. Energetikos įmonė, prekiaujanti ar ketinanti prekiauti energijos išteklių biržoje, neturi teisės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti energijos išteklių biržos operatorių arba turėti kokių nors teisių energijos išteklių biržos operatoriaus atžvilgiu.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos teisės visų pirma apima:

1) įgaliojimus naudotis balsavimo teisėmis;

2) įgaliojimus skirti priežiūros organų, valdymo organų ir administracijos narius. Ši nuostata taikoma energijos išteklių biržos operatoriaus stebėtojų tarybos ir valdybos nariams, vadovui, vadovo pavaduotojams ir (ar) įmonės padalinių vadovams;

3) įgijimą daugiau kaip 1/4 balsų, suteikiančių teisę priimti sprendimus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus valdymo ir veiklos įstatymų nustatyta tvarka.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus vadovas turi turėti pakankamą patirtį, kad būtų užtikrintas patikimas ir skaidrus energijos išteklių biržos administravimas ir prekybos energijos išteklių biržoje organizavimas. Energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialių organų nariai, vadovas, vadovo pavaduotojai ir struktūrinių padalinių vadovai turi būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis neatitinka Finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatytų nepriekaištingos reputacijos kriterijų. Energijos išteklių biržos operatorius teikia Komisijai informaciją apie energijos

išteklių biržos operatoriaus kolegialių organų narius, vadovą, vadovo pavaduotojus ir struktūrinių padalinių vadovus, taip pat praneša apie vėlesnius pateiktos informacijos pasikeitimus.

5. Asmuo, neatitinkantis šio straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų, negali būti skiriamas energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialaus organo nariu, vadovu, vadovo pavaduotoju ar struktūrinio padalinio vadovu arba, paaiškėjus naujoms aplinkybėms, šių reikalavimų neatitinkantis asmuo privalo nedelsdamas nusišalinti nuo pareigų per Komisijos nurodytą terminą. Šių reikalavimų nevykdymas ar netinkamas vykdymas laikomas energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamos veiklos pažeidimu ir Komisijos sprendimu energijos išteklių biržos operatoriumi gali būti taikoma atsakomybė Energetikos įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis.

6. Priimant sprendimus, kuriais įgyvendinami šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai, vadovaujamosi šio įstatymo nuostatomis. Kitų teisės aktų nuostatos taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja šiam įstatymui.

13 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus teisės ir pareigos

1. Energijos išteklių biržos operatorius neturi teisės įgalioti kitų asmenų vykdyti licencijoje nurodytą veiklą ir yra tiesiogiai atsakingas už šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytų energijos išteklių biržos administravimo ir organizavimo funkcijų tinkamą atlikimą.

2. Energijos išteklių biržos operatorius:

1) administruoja ir organizuoja energijos išteklių biržą, kurioje centralizuotai prekiaujama biokuru, gamtinėmis dujomis ir pagalbinais instrumentais;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

2) registruoja energijos išteklių biržos dalyvius ir administruoja jų santykius energijos išteklių biržoje;

3) valdo, palaiko ir administruoja energijos išteklių biržos operatoriaus informacinę sistemą ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą;

4) teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis teikia kompetentingoms institucijoms, įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytoms pareigoms vykdyti;

5) užtikrina vienodas ir nediskriminuojančias sąlygas visiems energijos išteklių biržos dalyviams, vadovaudamasis šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytais reikalavimais;

6) energijos išteklių biržos dalyviams ir kitiems suinteresuotiems asmenims neatlygintinai teikia informaciją apie energijos išteklių biržos veiklą;

7) ne vėliau kaip per 30 dienų nuo kiekvieno metų kalendorinio ketvirčio pabaigos parengia ir teikia Komisijai bei skelbia energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ketvirčio ataskaitą;

8) ne vėliau kaip iki kiekvienų metų kovo 1 dienos parengia ir teikia Komisijai bei skelbia energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos metinę ataskaitą;

9) gavęs Komisijos pasiūlymus ar nurodymus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ataskaitose nurodytų duomenų patikslinimo ar papildomų duomenų pateikimo, per Komisijos nurodytą terminą pateikia ir energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje paskelbia patikslintas veiklos ataskaitas;

10) pagal kompetenciją užtikrina, kad būtų laikomasi kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų įpareigojimų ir reikalavimų prekybai energijos ištekliais.

3. Energijos išteklių biržos operatorius neturi teisės verstis komercine energetikos veikla, susijusia su energijos išteklių ir (ar) energijos žvalgymu, gavyba, perdirbimu, gamyba, laikymu, perdavimu, skirstymu, tiekimu, prekyba, taip pat kita reguliuojama veikla

energetikos sektoriuje, nesusijusia su energijos išteklių biržos administravimu ir organizavimu.

4. Energijos išteklių biržos operatorius Komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis atlieka nepriklausomą veiklos sąnaudų auditą ir energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje skelbia duomenis apie energijos išteklių biržos operatoriaus veikloje patiriamas sąnaudas.

14 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sustabdymas ir nutraukimas

1. Kai Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis sustabdomas ar panaikinamas energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimas, Komisijos sprendimu, atsižvelgiant į energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamos veiklos pažeidimo mastą ir pobūdį, energijos išteklių biržos operatorius ar kita energetikos įmonė, atitinkanti šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus, gali būti skiriami laikinai atlikti energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijas, atitinkamai iki energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimo ar naujos energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimo.

2. Asmens paskyrimo laikinai atlikti energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijas tvarka ir sąlygos, tarp jų energijos išteklių biržos operatoriaus ir laikinai jo funkcijas skiriamo atlikti asmens teisės ir pareigos, nustatomos Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse. Bet kuriuo atveju laikino energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijų atlikimo terminas negali būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai.

3. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamą veiklą nutraukti numatantis asmuo privalo ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams informuoti apie tai Komisiją. Energijos išteklių biržos operatoriaus prašymu Komisija gali nustatyti ir trumpesnę tokio pranešimo terminą, atsižvelgdama į šio straipsnio 4 dalyje nustatytą reikalavimą.

4. Šiame straipsnyje nurodyti sprendimai privalo būti priimami taip, kad būtų užtikrintas energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijų nenutrūkstumumas ir nuolatinė energijos išteklių rinkos dalyvių galimybė prekiauti energijos išteklių biržoje.

15 straipsnis. Energijos išteklių biržos informacijos valdymas

1. Energijos išteklių biržos operatorius valdo, palaiko ir administruoja energijos išteklių biržos operatoriaus informacinę sistemą ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą.

2. Energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje informacija skelbiama teisės aktų nustatytais atvejais arba energijos išteklių biržos operatoriaus iniciatyva, laikantis teisės aktų nustatytų konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimų. Energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje skelbiama informacija tretiesiems asmenims teikiama tik įstatymų nustatytais atvejais.

16 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos finansavimas

1. Energijos išteklių biržos operatoriaus pajamas sudaro energijos išteklių biržos dalyvių įmokos už energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamas paslaugas. Energijos išteklių biržos operatorius rengia ir, suderinęs su Komisija, tvirtina energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamų paslaugų įkainius, taikomus energijos išteklių biržos dalyviams.

2. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę gauti papildomų pajamų, vykdydamas konsultacinę, finansinę ar kitą teisėtą ūkinę komercinę veiklą, nesusijusią su licencijuojama veikla, taip pat kitų teisėtų pajamų teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu tokia veikla neprieštarauja šio įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje nustatytiems energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ribojimams ir konfidencialumo įsipareigojimams.

3. Pasibaigus finansiniams metams, energijos išteklių biržos operatorius privalo pateikti Komisijai finansinių ataskaitų rinkinį, kuriame būtų aiškiai atskirtos energijos išteklių biržos

operatoriaus veiklos sąnaudos ir pajamos, gautos iš energijos išteklių biržos dalyvių įmokų už suteiktas paslaugas, ir papildomai gautos pajamos. Įvertinusi energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudų ir gautų pajamų santykį, Komisija gali pareikalauti peržiūrėti energijos išteklių biržos operatoriaus patvirtintas įmokas už jo teikiamas paslaugas, užtikrinant, kad energijos išteklių biržos dalyvių mokamos įmokos būtų pagrįstos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudomis, atsižvelgiant į protingumo kriterijų atitinkančią pelno normą.

17 straipsnis. Energijos išteklių biržos dalyviai

1. Energijos išteklių rinkos dalyviai energijos išteklių biržoje dalyvauja savo pasirinkimu. Energijos išteklių rinkos dalyviai turi teisę prekiauti energija ir (ar) energijos ištekliais ir kitais teisės aktuose nustatytais būdais, tarp jų ir kitose Lietuvos Respublikoje ar kitose valstybėse veikiančiose biržose, aukcionuose ar prekybos sistemose.

2. Energijos išteklių rinkos dalyviai, ketinantys prekiauti energijos išteklių biržoje, teikia energijos išteklių biržos operatoriui jo nustatytos formos prašymą ir pasirašo energijos išteklių biržos dalyvio sutartį. Su energijos išteklių biržos dalyviais pasirašomų sutarčių standartines sąlygas rengia ir tvirtina energijos išteklių biržos operatorius, suderinęs su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

3. Energijos išteklių biržos dalyvių sąrašą tvarko, atnaujina ir energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje skelbia energijos išteklių biržos operatorius.

4. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę reikalauti prekybos energijos išteklių biržoje prievolių įvykdymo užtikrinimo. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės nustatomos energijos išteklių biržos dalyvio sutartyje ir, suderinus su Komisija, nediskriminaciniais pagrindais privalo būti taikomos visiems energijos išteklių biržos dalyviams. Energijos išteklių biržos dalyviams taikomos prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės gali būti diferencijuojamos, taip pat šio įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose gali būti nustatomi specialieji reikalavimai atskiroms energijos išteklių biržos dalyvių grupėms, atsižvelgiant į energijos išteklius, kuriais jie prekiauja energijos išteklių biržoje. Nustatytos prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės turi būti motyvuotos, proporcingos ir pagrįstos.

17¹ straipsnis. Atsiskaitymas pagal energijos išteklių biržoje sudarytus sandorius

1. Atsiskaitymus pagal energijos išteklių biržoje sudarytus sandorius organizuoja energijos išteklių biržos operatorius Energijos išteklių biržos reglamente nustatyta tvarka.

2. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę atidaryti atskirą depozitinę sąskaitą (sąskaitas). Depozitinėje sąskaitoje esančiomis lėšomis disponuojama šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

3. Depozitinėje sąskaitoje laikomos energijos išteklių biržos dalyvių lėšos. Energijos išteklių biržos operatorius biržos dalyvių vardu iš depozitinėje sąskaitoje laikomų lėšų gali vykdyti atsiskaitymus pagal energijos išteklių biržoje sudarytus sandorius, taip pat mokėti kitas įmokas, susijusias su energijos išteklių biržoje sudarytais sandoriais, įskaitant biržos dalyvių įmokas, baudas, delspinigius.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus depozitinėje sąskaitoje laikomos energijos išteklių biržos dalyviams priklausančios lėšos negali būti įkeistos, areštuotos, jomis negali naudotis ir disponuoti tretieji asmenys, į šias lėšas negali būti nukreipiamas išieškojimas pagal energijos išteklių biržos operatoriaus prievoles.

Papildyta straipsniu:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

KETVIRTASIS SKIRSNIS

CENTRALIZUOTA PREKYBA BIOKURU

18 straipsnis. Centralizuotos prekybos biokuru bendrieji principai

1. Energijos išteklių biržoje įdiegiama centralizuota elektroninė prekybos biokuru sistema.

2. Energijos išteklių biržoje gali būti prekiaujama visų rūšių biokuru, atitinkančiu tvarumo kriterijus, technologinius, aplinkosaugos reikalavimus ir kokybės standartus, nustatytus Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Centralizuotos prekybos atskirų rūšių biokuru ypatumai nustatomi Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėse.

3. Centralizuotą elektroninę prekybos biokuru sistemą administruoja ir prekybą biokuru energijos išteklių biržoje organizuoja energijos išteklių biržos operatorius.

4. Energijos išteklių biržoje biokuru prekiaujama pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis. Šios sutartys sudaromos centralizuotoje elektroninėje prekybos biokuru sistemoje energijos išteklių biržos dalyvių pateiktų pasiūlymų pirkti ir parduoti biokurą pagrindu, vadovaujantis šiame įstatyme nustatytais reikalavimais, Energetikos ministerijos patvirtintomis Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėmis ir Energijos išteklių biržos reglamentu.

19 straipsnis. Prekyba biokuru energijos išteklių biržoje

1. Energijos išteklių biržoje biokuru prekiaujama ir dvišalės biokuro pirkimo–pardavimo sutartys, pasinaudojus centralizuota elektronine prekybos biokuru sistema, sudaromos Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėse nustatyta tvarka.

2. Energijos išteklių biržos dalyvių dvišalės biokuro pirkimo–pardavimo sutartys, sudarytos pasinaudojus centralizuota elektronine prekybos biokuru sistema, registruojamos energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje.

3. Energijos išteklių biržos dalyviai, teikdami pasiūlymus parduoti biokurą energijos išteklių biržoje, nurodo biokuro kainą ir jo pristatymo įkainį. Energijos išteklių biržos operatorius, atlikęs tyrimą ir nustatęs neįprastas prekybos biržoje sąlygas arba piktnaudžiavimo riziką požymių turintį elgesį, turi teisę nustatyti biržoje teikiamuose pasiūlymuose pirkti ir parduoti biokuro produktų kainų kitimo ribas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

4. Energijos išteklių biržos dalyvių pateikti duomenys yra konfidencialūs ir gali būti atskleisti tretiesiems asmenims tik teisės aktų nustatyta tvarka, išskyrus duomenis apie perkamus ir parduodamus atskirų rūšių biokuro kiekius ir kainas, kurie apibendrintai ir nenurodant sutarties šalių skelbiami energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje.

19¹ straipsnis. Biokuro, naudojamo šilumos gamybai, įsigijimas

1. Šilumos tiekėjai, reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai ir šilumą ir elektros energiją bendrame technologiniame cikle gaminantys gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijos gamybai naudoja biokurą, privalo energijos išteklių biržoje įsigyti šią elektros ir (ar) šilumos energijos gamybai reikalingo biokuro kiekio dalį:

- 1) 2014 metais – ne mažiau kaip 10 procentų;
- 2) 2015 metais – ne mažiau kaip 30 procentų;
- 3) 2016 metais ir vėlesniais metais – ne mažiau kaip 50 procentų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje išdėstyti reikalavimai nurodytoms energetikos įmonėms netaikomi, jeigu energijos išteklių biržoje dėl objektyvių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo atitinkamos biokuro rūšies kiekio ar jo dalies arba kitais būdais įsigyti biokurą yra ekonomiškai naudingiau. Trūkstamas biokuro kiekis gali būti įsigijamas kitais teisės aktuose reglamentuotais pirkimo būdais.

Papildyta straipsniu:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

5 skirsnis. Neteko galios nuo 2013-07-20

Skirsnio naikinimas:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin. 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

ŠEŠTASIS SKIRSNIS PREKYBA GAMTINĖMIS DUJOMIS

22 straipsnis. Prekybos gamtinėmis dujomis bendrieji principai

1. Prekyba gamtinėmis dujomis vykdoma prekiaujant energijos išteklių biržoje, kitose gamtinių dujų biržose, dvišalių pirkimo–pardavimo sutarčių pagrindu ir (ar) kitais būdais Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintose Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse nustatyta tvarka.

2. Nepaisant prekybos gamtinėmis dujomis būdo, gamtinių dujų tiekėjams draudžiama diskriminuoti vartotojus ar vartotojų kategorijas.

23 straipsnis. Prekyba gamtinėmis dujomis energijos išteklių biržoje

1. Energijos išteklių biržoje gamtinėmis dujomis prekiaujama šiame įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse ir Energijos išteklių biržos reglamente nustatyta tvarka.

2. Energijos išteklių biržos dalyviai, turintys teisę prekiauti gamtinių dujų biržoje Gamtinių dujų įstatyme nustatyta tvarka ir ketinantys parduoti gamtines dujas per energijos išteklių biržą, deklaruoja energijos išteklių biržos operatoriui pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis perkamų gamtinių dujų kiekius, kuriuos ketinama parduoti per energijos išteklių biržą, ir pateikia kitos sutarties šalies rašytinį patvirtinimą. Energijos išteklių biržos dalyvių pateikti duomenys registruojami energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje.

3. Energijos išteklių biržos dalyvių pateikti duomenys yra konfidencialūs ir gali būti atskleisti tretiesiems asmenims tik teisės aktų nustatyta tvarka, išskyrus duomenis apie perkamų ir parduodamų gamtinių dujų kiekius ir kainas, kurie apibendrintai ir nenurodant biržos sandorio šalių viešai skelbiami energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje.

24 straipsnis. Bendradarbiavimas prekiaujant gamtinėmis dujomis

1. Energijos išteklių biržos operatorius Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse nustatyta tvarka bendradarbiauja su Komisija ir nedelsdamas Komisijai pateikia su galimai apsimestiniais prekybos gamtinėmis dujomis sandoriais susijusią informaciją ir bet kurią kitą aktualią informaciją, kuri būtų reikalinga gamtinių dujų rinkos priežiūrai vykdyti, ypač susijusią su licencijų ir (ar) leidimų turėtojams nustatytų veiklos sąlygų galimais pažeidimais.

2. Energijos išteklių biržos operatorius, gamtinių dujų rinkos operatorius ir gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius pagal kompetenciją teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis tarpusavyje bendradarbiauja ir keičiasi visa informacija, kiek tai reikalinga jų funkcijoms tinkamai atlikti, nepažeisdami įstatymuose nustatytų veiklos nepriklausomumo ir atskyrimo reikalavimų. Keisdami informaciją, energijos išteklių biržos operatorius, gamtinių dujų rinkos operatorius ir gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius imasi visų pagrįstų priemonių atskirų gamtinių dujų rinkos dalyvių duomenų konfidencialumui užtikrinti ir neatskleidžia jų kitais, negu įstatymuose nustatytais, pagrindais, kiek tai reikalinga energijos išteklių rinkos, gamtinių dujų rinkos ir (ar) valstybės energetinės sistemos reikmėms.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

PREKYBA PAGALBINIAIS INSTRUMENTAIS

25 straipsnis. Prekybos pagalbiniais instrumentais bendrieji principai

1. Elektros energijos ar gamtinių dujų rinkos dalyviai gali susitarti dėl pagalbinių instrumentų taikymo ir prekybos jais, sudarydami ilgalaikes pirkimo–pardavimo sutartis, kuriomis susitariama dėl perkamo ir parduodamo elektros energijos ar gamtinių dujų kiekio ir kainos pokyčių valdymo priemonių taikymo per sutartyje nustatytą laikotarpį.

2. Tais atvejais, kai elektros energija ar gamtinėmis dujomis prekiaujama elektros energijos biržoje ar gamtinių dujų biržoje, šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sutartys turi būti sudaromos per energijos išteklių biržą. Kitais atvejais tokias sutartis asmenys savo pasirinkimu sudaro tiesiogiai dvišalio susitarimo pagrindu arba per energijos išteklių biržą.

3. Susitarimai dėl pagalbinių instrumentų taikymo ir prekybos jais sudaromi vadovaujantis šiuo įstatymu ir Prekybos pagalbiniais apsaugos nuo energijos kainų svyravimo instrumentais taisyklėmis.

4. Pagalbiniais instrumentais prekiaujama atskirai nuo fizinės prekybos elektros energija ar gamtinėmis dujomis.

26 straipsnis. Prekyba pagalbiniais instrumentais energijos išteklių biržoje

1. Energijos išteklių biržos operatorius energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje registruoja per energijos išteklių biržą sudarytas ilgalaikes pirkimo–pardavimo sutartis, kuriomis susitariama dėl pagalbinių instrumentų taikymo ir prekybos jais.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas sutartis energijos išteklių biržos dalyviai gali sudaryti tarpusavyje susitarimu, jeigu energijos išteklių biržos operatoriumi pateikiamas tokį ketinimą patvirtinantis abiejų šalių pranešimas, arba teikdami viešą pasiūlymą sudaryti tokią sutartį, kuris skelbiamas energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje.

3. Energijos išteklių biržos dalyviai, ketinantys prekiauti pagalbiniais instrumentais energijos išteklių biržoje, deklaruoja energijos išteklių biržos operatoriumi pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) elektros energijos biržoje ar gamtinių dujų biržoje perkamus ir parduodamus elektros energijos ar gamtinių dujų kiekius ir pateikia kitos sutarties šalies ar energijos išteklių biržą administruojančio asmens rašytinį patvirtinimą. Energijos išteklių biržos dalyvių pateikti duomenys registruojami energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje.

4. Energijos išteklių biržos dalyvių pateikti duomenys yra konfidencialūs ir gali būti atskleisti tretiesiems asmenims tik teisės aktų nustatyta tvarka, išskyrus apibendrintus duomenis apie ilgalaikių pirkimo–pardavimo sutarčių, sudaromų per energijos išteklių biržą, pagrindų perkamus ir parduodamus elektros energijos ir gamtinių dujų kiekius ir kainas, kurie apibendrintai ir nenurodant sutarties šalių skelbiami energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje.

5. Procedūriniai reikalavimai prekybai pagalbiniais instrumentais energijos išteklių biržoje nustatomi Energijos išteklių biržos reglamente.

27 straipsnis. Bendradarbiavimas prekiaujant pagalbiniais instrumentais

1. Energijos išteklių biržos operatorius, elektros energijos biržą ir gamtinių dujų biržą administruojantys asmenys, taip pat elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo sistemų operatoriai pagal kompetenciją teisės aktų nustatyta tvarka tarpusavyje bendradarbiauja ir keičiasi visa informacija, kiek tai reikalinga jų funkcijoms tinkamai atlikti, nepažeisdami įstatymuose nustatytų veiklos nepriklausomumo ir atskyrimo reikalavimų.

2. Keisdamiesi informacija šiame straipsnyje nustatytais tikslais ir mastu, energijos išteklių biržos operatorius, elektros energijos biržą ir gamtinių dujų biržą administruojantys asmenys, taip pat elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo sistemų operatoriai imasi visų pagrįstų priemonių gaunamų duomenų konfidencialumui užtikrinti ir neatskleidžia jų kitais, negu įstatymuose nustatytais, pagrindais, kiek tai reikalinga energijos išteklių rinkos, elektros

energijos rinkos, gamtinių dujų rinkos ir (ar) valstybės energetinės sistemos reikmėms.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS IR ATSAKOMYBĖ

28 straipsnis. Skundų ir ginčų nagrinėjimas

1. Komisija išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka pagal kompetenciją nagrinėja energijos išteklių biržos dalyvių ir kitų asmenų skundus bei ginčus dėl energijos išteklių biržos administravimo, organizavimo ir kitos licencijuojamos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos.

2. Skundai ir ginčai nagrinėjami Energetikos įstatyme nustatyta tvarka.

29 straipsnis. Atsakomybė

1. Asmenys, nesilaikantys ar nevykdantys šio įstatymo reikalavimų, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

2. Energijos išteklių rinkos dalyviams už pažeidimus vykdant reguliuojamą energetikos veiklą skiriamos piniginės baudos Energetikos įstatyme nustatyta tvarka. Energijos išteklių rinkos dalyvių atsakomybę už sąžiningos konkurencijos pažeidimus ir taikomas sankcijas nustato Konkurencijos įstatymas.

3. Energijos išteklių rinkos dalyviams už draudimo naudotis viešai neatskleista prekybos energijos išteklių informacija ir užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu energijos išteklių rinka, kaip nurodyta šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje, pažeidimus Komisija skiria piniginę baudą iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais. Baudos skyrimo klausimas svarstomas ir sprendimas dėl baudos skyrimo, jos dydžio ir diferencijavimo priimamas bei šis sprendimas vykdomas *mutatis mutandis* vadovaujantis Energetikos įstatymo nuostatomis.

4. Energijos išteklių rinkos dalyviai už tuos pačius pažeidimus atsako tik pagal šį įstatymą, Energetikos įstatymą arba Konkurencijos įstatymą, atsižvelgiant į nustatytą Komisijos ar Konkurencijos tarybos kompetenciją.

DEVINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis. Įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai

Vyriausybė, Energetikos ministerija ir Komisija pagal kompetenciją parengia ir priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10, 13, 17, 19 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 17-1, 19-1 straipsniais ir V skirsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas